

Het was in de Eerste Wereldoorlog (1914 - 1918) dat Pieter de Jong depothouder werd van de A.B.T.B., de Algemene Boeren en Tuinders Bond, een coöperatieve organisatie op R.K. grondslag. Voor de leden van de A.B.T.B. haalde Pieter wekelijks veevoedermeel en later ook kunstmest uit Sneek die hij vervolgens bij de aangesloten boeren bezorgde.

Wanneer Pieter zijn eerste rit maakte is niet bekend, zodat we maar aannemen dat dit halverwege de oorlogsjaren, dus in 1916, is geweest. Dat jaartal komt ons ook wel goed uit, want dan is het dit jaar 80 jaar geleden dat het expeditiebedrijf De Jong ontstond en dus tijd voor een jubileumfeestje. Nu was dat feestje er trouwens toch wel gekomen, want op 13 april a.s. zal de nieuwbouw van het onlangs verplaatste bedrijf in gebruik worden genomen. Het circa 80-jarig bestaan en de nieuwbouw aan

De oprichter, Pieter Joukes de Jong, werd op 3 juni 1886 in de omstreken van Mirns en Bakhuizen geboren. Hij trouwde op 11 mei 1912 met Jitske Jellesma, geboren op 30 augustus 1884 in Oldeouwer, en werd toen boer aan de Indijk onder Woudsend. De boerderij die ze betrokken bestaat niet meer en is vervangen door de fraaie woning van familie F. Mulder. Daar op die plaats werd de oudste dochter Sophia Maria in 1913 geboren. Lang woonde de familie niet in Indijk, want de

andere drie kinderen, Sjoerd Jelle (1915), Petronella Maria (1918) en Jouke (1920) werden geboren in de Midstraat te Woudsend.

Deze verhuizing betekende overigens niet het einde van het boerenbestaan, want in een houten schuur die stond waar nu zo ongeveer de garages van P. Deden en bakker Visser staan, hield Pieter een tiental koeien en een paard. De mest van de dieren werd gewoon achter het hok opgeslagen,

want van "milieu" had men in die dagen nauwelijks weet. In het dorp was men wel aan boerenluchtjes gewend, want dit was zeker niet het enige boerenbedrijf in de kom van het dorp. Naast zijn boerenwerk verkocht Pieter ook aardappelen. Daar kwam dus meel bij toen hij omstreeks 1916 elke dinsdagmorgen met zijn grote platte wagen met ijzeren banden om de houten wielen naar Sneek karde.

In die jaren werd het vee nog met de boot van Lyklema naar de markt in Sneek gebracht, zoals bijna alle vracht over het water werd vervoerd. Toen echter door zware ijsgang de scheepvaart langere tijd stil kwam te liggen, zat veehandelaar Evert Pruiksmas omhoog met zijn kalveren die nodig naar de markt moesten. Pruiksma ging eens met De Jong praten en de dinsdag daarop lag er een aantal met de poten aan elkaar vastgebonden kalveren in wat stro op de wagen op weg naar de Sneker veemarkt.

Pieter de Jong werd daarmee in 1919 de grondlegger van het nog altijd bestaande veevervoer, al zijn de omstandigheden voor zowel de rijder als de beesten gelukkig drastisch verbeterd. Het bruine trekpaard werd overigens goed verzorgd en kreeg wel een mud haver per week. Het moet een heel sterk paard zijn geweest, maar ook een secret.

Boer, aardappel- en meelhandelaar en veerrijder tegelijk, het duidt er wel op dat elke bezigheid op zich geen vetpot was. Voor een kalf dat destijds zo'n 4 gulden opbracht werd een vrachtprijs van een kwartje berekend. Nu de kalveren thans, afhankelijk van het seizoen en de marktomstandigheden, wel zo'n 300 tot 600 gulden kunnen opbrengen, ligt de vrachtprijs in verhouding zelfs lager dan toentertijd.

Pieter de Jong lukte het in ieder geval met al zijn bezigheden een bestaan op de bouwen. In 1929 kon Pieter voor f. 500,- zijn eerste vrachtauto kopen die 20 km per uur haalde. Het was een T-Ford waarvan helaas geen foto bestaat, maar de getekende afbeelding op een herinneringsbord in het bezit van Sjoerd de Jong geeft een natuurgetrouwe weergave van die allereerste vrachtwagen.

Wanneer Pieter naar de veemarkt ging plaatste hij een houten stellage op de achterbak waardoor er 3 lagen vee vervoerd konden worden. Onderop lagen de varkens, daarboven de schapen en dan kwamen de nuchtere kalveren. Zo kon hij op een betrekkelijke kleine wagen toch heel wat kleinvee naar de markt brengen. Nu hij een auto had, kreeg Pieter ook al het houtvervoer (kozijnen, deuren etc.) van de plaatselijke timmerfabriek De Jong en zo breidde zich zijn vervoerstaak alsmaar uit.

Zijn oudste zoon, de op 25 december 1915 geboren Sjoerd Jelle, kwam na zijn schooljaren als slagerskecht in dienst bij Wiebe van de Wal en later bij een slager in Workum. Maar in 1938 werd hij bij zijn vader in het bedrijf opgenomen en vanaf die tijd ging men ook op de vrijdagse veemarkt in Leeuwarden rijden. Dit duurde maar kort want de Tweede Wereldoorlog brak uit. Sjoerd Jelle werd gemobiliseerd en kort na de bezetting werd hun vrachtauto door de Duitsers gevorderd. Het vervoer viel weer te-

rug op paard en wagen en daarvoor was Leeuwarden te ver. Van en naar Sneek werden gedurende de oorlogsjaren wel aardappelen, meel, turf en hout vervoerd, maar het werd vooral de aardappelhandel die in die tijd lucratief was. Sjoerd de Jong herinnert zich dat hij in de laatste oorlogswinter wel 1500 korven aardappelen van een gulden per korf omzette.

In juni 1945 droeg Pieter de Jong het bedrijf over aan zoon Sjoerd. Om de benodigde vergunning te verkrijgen legde dokter Bonga de verklaring af dat Sjoerd in de bezettingstijd met hem had samengewerkt op illegaal terrein. Voorts verklaarde politie Attema dat Sjoerd de Jong ter plaatse als politiek betrouwbaar bekend stond en hij nimmer ter zake enig feit van belang met de politie of justitie in aanraking was geweest. De overdracht van het bedrijf werd een feit, waarna ook Sjoerd's broer Jouke erbij kwam en men onder de benaming Gebroeders de Jong, Woudsend, het vrachtvervoer voortzetten. Maar daarvoor moest er natuurlijk wel

weer een vrachtwagen komen. Dat werd in eerste instantie een afgedankte legertruck, een Chevrolet met nummerbord B 30131, die door zijn voorwiel-aandrijving heel sterk was.

Op een maandagavond ging Jouke de Jong met deze truck een paard naar Blauwhuis brengen. Toen er een tegenligger aankwam moest Jouke op de smalle weg uitwijken en kwam in de zachte berm terecht. Hij voelde het achtereind van zijn truck wegzakken, rende de cabine uit en het lukte hem nog het paard uit de wagen te krijgen voor deze helemaal weggleed. Met behulp van een Canadese takelwagen, eveneens een overblijfsel uit de oorlog, werd de truck weer op de weg gehesen. De De Jong's draaiden zelf voor de berm schade op die door de Nagelhouten uit Woudsend werd hersteld. Aan een der Nagelhouten ontlokte dit de opmerking dat Jouke een beste jongen was, want zij hadden aan dit klusje aardig verdiend.

Omstreeks 1952 werd de legertruck verkocht en volgden er in de loop der tijden heel wat andere vrachtwagens en trailers met opleggers: een Dodge, de O.M. van de Fiatfabrieken, een Mercedes van 8 ton en de Steyer met dubbele cabine, waarvan een foto in circa 1955 is gemaakt voor het toenmalige woonhuis van Jouke aan "Op 'e Romte". De dubbele cabine diende er speciaal voor om de veekooplui die toen vaak zelf nog geen auto hadden, gelijk met het te verkopen vee mee te kunnen nemen naar de markten in Sneek en Leeuwarden.

In de jaren dat de Gebroeders De Jong samenwerkten, 1945 tot 1966, reed Sjoerd hoofdzakelijk met vee, zand voor kuilbulten en maandelijks met 25 ton steenkool vanuit Sneek naar de Woudsender zuivelfabriek. Jouke reed ook wel vee, maar ging ook 3 keer per week met 15 ton kaas van de zuivelfabriek naar Limburg. Daarbij kwam nog het meel- en kunstmestrijden voor de A.B.T.B.

Het veerijden was en is bepaald geen sinecure. De markten beginnen vroeg en dus moet de vrachtrijder nog vroeger op pad om de beesten tijdig aan de markt te krijgen. Op een keer kwam Sjoerd wel heel vroeg om half 3 bij een boer in Indijk en werd toen door de in zijn nachtrust voortijdig gestoorde boer praktisch stijfgevloekt. Het was toen niet als tegenwoordig dat het te vervoeren vee al op een stal of in een box is klaargezet. Nee, soms hielp de boer zelf en anders moest De Jong aan de hand van een TBC-bewijs met een schets van het dier zelf maar in het donker het beest in het land trachten te vinden. Een felle bliksemstraal wilde dan nog wel eens goede diensten bewijzen.

Slechts één keer heeft Sjoerd zich vergist en stond hij met een verkeerde koe op de veemarkt.

Het was spannend om altijd op tijd op de markt te zijn, een voortdurende race tegen de klok. Bovendien was het zwaar werk om de vaak onwillige beesten de veewagen in te krijgen. Jouke zag het niet meer zo zitten, want zo goed waren de verdiensten nou ook weer niet. Toen hij, buiten zijn schuld, ook nog eens een zwaar ongeluk kreeg toen hij met een laadwagen met 15 ton meel van de A.B.T.B. op de Straatweg in augustus 1966 tegen een steenbult opbotste en in het ziekenhuis terecht kwam, hield hij het voor gezien. Jouke de Jong trad toen in dienst van timmerfabriek De Jong en werd later timmerman in Brabant.

We hebben nog niet verhaald dat Sjoerd op 11 september 1946 getrouwd was met de uit De Gouden Bodem afkomstige Akke Smeding (geboren 7 november 1924). Voor de voortgang van ons verhaal was dit een heel belangrijke gebeurtenis omdat zonder deze trouwerij dit verhaal nu ten einde zou

lopen. Gelukkig zorgde dit huwelijk voor een volgende generatie De Jong's door de geboorte van 2 dochters en 5 zonen. Sjoerd en Akke de Jong hebben eerst ruim 3 jaar in de voormalige R.K. pastorie aan de Midstraat gewoond maar konden in 1950 de oude boerderij van Stilma aan de Nieuwe Buren 2 voor slechts f. 7.500,- overnemen. Na enige verbouwing bleek deze oude boerderij heel geschikt voor een transportbedrijf en het houden van 5 koeien en 5 varkens. Er lag een flinke lap grond bij waarop ook nog een schuur stond. Die laatste brandde in 1958 af waarmee het tegelijk gedaan was met de veehouderij.

Tot 1980 runde Sjoerd de Jong het bedrijf alleen doch toen kreeg hij versterking van zoon Folkert (geboren 23 mei 1958) en in 1982 ook nog van zoon Bouke (geboren 28 februari 1963).

Folkert had eerst bij het constructiebedrijf van Joh. Kuipers gewerkt en daar worden nog altijd de vruchten van geplukt, want met de kennis die hij daar opdeed kan hij nu zelf de opbouw van de nieuwe vrachtwagens in eigen beheer uitvoeren.

Bouke was circa 1 1/2 jaar boerenknecht bij Kees Okma aan de Straatweg en kwam ook in het bedrijf toen zijn vader de transportbedrijven van W. van der Veer uit Balk en H. Speerstra uit Warns overnam. Sjoerd de Jong heeft zich rond 1980 teruggetrokken; hij had de leeftijd bereikt dat hij van Drees kon gaan trekken.

Folkert en Bouke hebben zich energiek op de zaak geworpen en deze succesvol uitgebreid met meubeltransport, opslag van inboedels, verhuizingen en palletvervoer voor Woudsend Verzekeringen. Met hun 2 trucks en aanhangwagens van het merk Scania kunnen ze gro-

te hoeveelheden goederen tegelijk vervoeren. Daarbij heeft Folkert zich gespecialiseerd in het veevervoer uit de gehele Zuidwesthoek en Bouke vooral op het meubeltransport.

We willen niet onvermeld laten dat Folkert met Afke Holtrop trouwde en Bouke met Marga Postma. Een expeditiebedrijf lijkt louter een mannenzaak, maar is het niet. Waar zouden de mannen zijn zonder de vrouwen die telefonische opdrachten en afspraken aannemen en veel administratie doen? Zoals mevrouw De Jong-Smeding zeer terecht opmerkte, is een eigen bedrijf meestal een gezinsbedrijf waarin vrouw en kinderen allemaal een eigen taak hebben.

Folkert en Bouke kregen hulp van Oege H. Kampen (geboren 9 juni 1972) die al op zijn 13e jaar vanuit Koudum zoveel mogelijk kwam assisteren. Hij is bezeten van vrachtwagens en een echte trucker. Binnenkort gaat hij rijden op de nieuw bestelde 10 1/2 meter lange zgn. citytrailer die ook in vaak nauwe binnensteden terecht kan. Oege houdt zich voornamelijk bezig met het

meubelvervoer dat Sj. de Jong & Zonen op contractbasis uitvoert voor de firma Berkelrode uit Rotterdam. 's Maandagsmorgens om 5 uur wordt al naar Rotterdam gereden waar de meubels geladen worden. Pas 's woensdagsavonds is men terug in Woudsend waarna de volgende dagen besteed worden aan het bezorgen van de meubels bij de afnemers in Friesland, Groningen en Drenthe. Jazeker, er wordt nog wel degelijk gewerkt in Nederland, want een 60-urige werkweek is bij transportbedrijf De Jong heel gewoon.

De zaken gingen florissant, maar er kwamen wel steeds meer bezwaren tegen de zware vrachtwagens die door de dorpskom denderden. Er moest naar een nieuwe locatie worden uitgezien. Met een verplaatsingssubsidie van een ton en een goede prijs voor de oude behuizing kon in 1995 de nieuwbouw aan de Vosselaan van start gaan. De foto die ik op 29 augustus 1995 maakte toont aan dat het nieuwe complex toen al bijna afgebouwd was. Achter de riante woning van Bouke en Marga staat een hal van 15 x 35 meter, volledig geïsoleerd en verwarmd ten behoeve van meubelopslag, met

daarnaast een hal van 12 x 25 meter waarin ook een veestalling is ondergebracht. Beide hallen hebben vloestofdichte vloeren in verband met de huidige milieu-eisen. De afvoer van olie en vetten vindt plaats in een put rechts van de tweede hal.

Kortom, het is een bedrijf geworden dat aan alle eisen van deze tijd voldoet. U kunt zich daar zelf van overtuigen door de hartelijke uitnodiging van Sjoerd, Folkert, Bouke en wederhelften aan te nemen om naar de Vosselaan 28 te komen. Uit referentie voor hun vader blijven de beide jongens het bedrijf uitoefenen onder de benaming Sj. de Jong & Zonen.

Zij houden OPEN HUIS op zaterdag 13 april 1996 van 14 tot 17 uur en hopen dan tevens de nieuwe citytrailer aan U te kunnen presenteren. Aan een hapje en drankje zal het zeker niet ontbreken, dat heb ik wel gemerkt toen ik de families interviewde voor dit verhaal. Alle inwoners van Woudsend, Indijk, Ypecolsga, Koufurderrige en Smallebrugge zijn van harte welkom. En ik als Amsterdammer hoop ook van de partij te mogen zijn. Families De Jong, ik hoop dat het een drukke dag voor U zal worden. Alvast gefeliciteerd met het prachtige nieuwe bedrijf en heel veel succes in de toekomst gewenst.